

Privredno - kulturne
Maticе
за Sjevernu Dalmaciju

ГЛАС

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ BIŠKOPIC
SIBENIK
NAUČNI ODSJEK
Izlazi četvrtkom.

Привредно - културне
Матиче
за Сјев. Далмацију

Godišnja pretplata za našu državu 40 din., za
Ameriku 2 dolara, a za ostalo inostranstvo 80 din.
Članovi Matice dobivaju list besplatno.
Primjerak 1 din.

Шибеник, 31. Децембра 1931.
БРОЈ 121. ГОДИНА III.

Vlasnik Privredno-kulturna Matica za Sjevernu Dalmaciju
Uređuje Sekretarijat Matice.
Telefon br. 33 — Broj ček. računa 38.242

Svijetla zvijezda u tami

Stotine milijuna ljudi spominje ovih dana svijetlu zvijezdu, koja je mudracima sa Istoka bila znak, da se pod njom rada Spasitelj svijeta, jer je cijelo čovječanstvo očekivalo ili Spasitelja ili smak svijeta, ne osjećajući moći da samo dalje ide.

Mudraci sa Istoka, gdje posvećeni ljudi od uvijek jasnije osjećaju najveće događaje na zemlji po nebeskim znacima, idući za svijetlom zvijezdom došli su do jedne kolibe, koja je bila sklonište sirotinjskom blagu, ali te noći pred devetnaest vijekova, obasjala je to mjesto neobična svjetlost udesne zvijezde, koja je skupila oko kolibe obližnje pastire i mudrace izdaleka i svi su zajedno osjetili, da se je zbio događaj, koji je ne samo zemaljski nego i nebeski, jer su se tu čuli i vidjeli najljepši izrazi i darovi neba i zemlje: svjetlost nebeska; čudesno strujanje najljepše, andelske pjesme; mudraci, sa najzabranijim darovima; pastiri razdragani sa neslućenom duševnom ljepotom.

U najcrnje doba, kad su raznovrsne sumnje razdirale ljudsku dušu, kad su ljudi izgubili pouzdanje u same sebe, javlja se Hristos koji proglašuje, da je čovjek hram duha svetog i propovijeda o Carstvu Božijem u čovjeku — o obrazu i podobiju Božijem, koje se odražava u duhu čovjekovu, u njegovom osjećaju pravde, istine, dobra, ljepote.

Kad je čovjek bio najgladniji hljeba, on proglašuje: „Ne živi čovjek od samog hljeba! — Tražite najprije Carstva Božijeg i pravde Njegove, a drugo će Vam se sve dodati“. Čovječanstvo nikad nije postradalo dok je čuvalo svoje najljepše duhovne vrijednosti, ali je uvijek propadalo kad mu se je u duhu uvriježila sila, nepravda i ostale tamne sjenke čovjekove duše.

Današnji svijet, koji je proživio za vrijeme rata najkrvaviji dio svoje istorije, doprinoseći milijunske žrtve za bolji poredak u svijetu, koji bi bio ispunjen pravdom i slobodom, poslije rata halapljivo se je počeo boriti za lažni sjaj mnogih dobara, pa sa potamnjenim duhovnim vrijednostima gubi i ova dobra, jer koja je vrijednost danas u svijetu stalna?

Naša sirotinja koja većinom živi po sirotinjskim kolibama, pored svih svojih krupnih i sitnih mana, čuva još svoje stare zavjete i pored svih patnja više se duševne svjetlosti nazire po tim kolibama nego po mnogim gospodskim dvorovima. Naši mudraci, u svom komoditetu, rade bi kao Irod uništili svijet nego li bi se mučili da idu za znacima, koje bi im mogle dati zvijezde i duše, jer je težak put mudraca, koji sva svoja dobra doprinose za svoje ideale!

Evangelje — najljepša knjiga mudrosti, prikazujući događaj, koji je značio obrt istorije, kazuje nam da se je taj događaj zbio u znaku pjesme: Slava Bogu na visini, a mir na zemlji među ljudima dobre volje!

Hrišćanin

Iz prošlih u novu godinu

Početkom 1929 godine naš „Glas“ javio se je u prvom svom broju sa jednim pr gramom, koji je obuhvatao naša osnovna pitanja, sa kojima su se i dotada bavili pojedini ljudi, a koja su našla svoga izraza 1928 godine u osnivanju „Privredno-kulturne matice za Sjevernu Dalmaciju“, kao i na nekoliko važnih sastanaka prvašnjih godina, počinjući od 1925 godine pa dalje. Prije toga, i to odmah poslije svršenog rata, već su bili mnogi uvidjeli da je za nas nastalo jedno novo doba, koje nam je nametalo nove dužnosti.

Prvi počeci rada.

Nalazeći se u vrlo teškim prilikama bilo je jasno već u prvim počecima da je i po našim selima i varošima nastalo jedno stanje, koje je tražilo

još nešto pored ostvarenih nada našeg nacionalizma kojima su se „pjanila pokoljenja“, i za koji su ginuli naraštaji kroz vijekove, boreći se za slobodu i ujedinjenje cijelog našeg naroda. Po varošima još dugo, a jednim velikim dijelom još i danas, zanosili su se naši ljudi, neki iskreno a neki pritvorno, sa političkim frazama sa vrlo malo primjera onog duha, koji je u prvašnja vremena značio naše velike i lijepe ideale i sposobnost žrtvovanja za njih. Jedan manji dio osjećao je da postoje i mnoga druga važna pitanja, koja partijska politika ne može rješavati i mučili su se da uoče i objasne raznolike osnove i potrebe našeg narodnog života u novim vremenima. Naš seljački svijet osjetio je još prije nego narodna inteligencija, da sloboda nije ispunjena sa

onim za čim je on čeznio i kod njega je nastupalo razočaranje, jer nije bio radi svoje neprosvjedenosti u stanju, da sam uvidi i nađe puteve svog napretka. Mnogima se je činilo, da su taj put našli u jednom snažnom političkom pokretu u Sjevernoj Dalmaciji, ali su se poslije dužeg vremena uvjericili, da je sve to daleko od naših potreba, a prilike života sve više su pritiskivale sa svojim poteškoćama.

U takovim prilikama, kao u tami, javljao se je po koji plamičak, stvaran od mnogo vjere, i teška patnja i pregaranja pojedinaca. Tako su nastali naši prvi Narodni domovi, obnavljale se stare i stvarale nove Zemljoradničke zadruge, osnivale se Domaćinske škole, održivali se zadružni, poljoprivredni i domaćički tečajevi, tražila primjena Sokolstva među seoskom omladinom, osnivale se knjižnice, čitaonice, održavala predavanja sa projekcionim aparatima i putnim kinom. Za filmovima iz narodnog prosvjeđivanja i sa raznovrsnim sredstvima budila se je vjera, stvaralo raspoloženje i pripremalo ljude, da sami postaju „kovači svoje sreće“.

Međutim se je javio i „Glas“, da tra nastojanja pojača, da se u njemu izrađuje jedan program rada u našim krajevima, koji je i prije rata imao svojih početaka, ali u čemu smo mi bili mnogo zaostali iza drugih krajeva, i našom krivicom i radi zanemarenosti i neshvaćanja, na koje se je svuda nalazilo. „Glas“ već danas ima svoju istoriju, koja pokazuje kako su ga ljudi i svim dušom prihvatili i sasvim zanemarivali, ali i jasno ističe, da se je uvijek nalazilo ljudi, koji su osjećali važnost nastojanja, o kojima je govorio „Glas“ i kao na straži izmjenjivali se, da produže ono što je započeto, tako da su u Sjevernoj Dalmaciji i započeli, a mnogi izvršeni — prije bez međusobne povezanosti, a poslije preko „Privredno kulturne matice“ i „Privrednog saveza — svi pravci narodnog prosvjeđivanja i razni oblici privrednog i kulturnog napredovanja.

Što je dosad učinjeno?

Sticanjem prilika naša nastojanja dosada kretala su se većim dijelom u zadarskoj okolini, koja je u vrlo teškim prilikama i kninskoj krajini, gdje ima najviše shvaćanja za ovu vrstu rada, a osjećaju se dobri znaci rada u obrovlačkoj krajini, Đvrskama, pa buđenje iznova u vrličkoj krajini, prvi počeci u drniškoj i ponešto pojedinačkih želja i nastojanje u središtu Ravnih K tara — u Benkovcu, u kojem bi onamošnji ljudi i mogli i mprali mnogo više raditi.

U okolini zadarskoj samo zaslugom ljudi iz naših redova ostvarali su se i otvaraju se mnogi preduslovi jednog naprednog rada. Ako Zemunik na pr. dobija jednu lijepu bolnicu, koja se ovog mjeseca otvara i naskoro će imati stotinjak postelja, ako je to selo, kao središte jedne veće skupine sela, sada u mogućnosti da ima vodovod i elektriku, ako je tamo jedan

manastir pretvoren u veliki Narodni dom, gdje će biti škola za seljake i seljanke ima se zahvaliti nastojanjima iz naših redova, pa Zemunik po svojoj zauzumljivosti nikad toga ne bi bio imao, jer domaći su ljudi pali ono što smo mi morali iz temelja obnavljati godinama mi smo morali izdržavati borbu i u vjeravati na sve strane što se onamo mora raditi. Poslije mnogih poteškoća, sa kojima smo se godinama borili napokon se je postiglo to, da je Banovina dobila jednu vrednu poziciju, koja je jednim dijelom uređena, a drugim se uređuje za potrebe onamošnjih sela. Treba sada doći pa vidjeti, kako je sve lijepo uređeno i kolika bi šteta bila, da je to napušteno.

U onom kraju poslije teških nastojanja ostvarena je jedna velika Vinarska zadruga, u čijem se podrumu može smjestiti 5-6000 hektolitara; prvi put ljekar i apoteka došli su na selo, prije nego se je iko o tom mislio; sa teškom mukom nastavlja se rad u Mljekarskoj zadrugi, sa kojom će narod sve to više moći najviše koristiti; narodu je davano na stotine hiljada sredstava za proizvodnju, dok je to bila velika potreba i dok to nije niko pomagao; ostvaren je Narodni dom, kao središte ustanova na selu. Sada će u onom kraju biti dvaestak učitelja, koji bi se svi mogli skupiti u sat vremena i oni će moći da nastave jedan veliki rad.

Prošlog ljeta i jeseni, dok smo mjesec dana obilazili onu okolicu, osjećalo se je kao da ljudi prvi put polaze u neku misiju, a zaboravljali su sve one napore, koji su ulagani kroz deset godina onamo, — u najtežim prilikama što se mogu zamisliti. Kroz cijelo to vrijeme mi smo isticali pitanja Sjeverne Dalmacije, ističući ih kao pitanja biti ili ne biti dok su se drugi s njima bavili kao sa sportom, koji je svršavao sa neprijatnim izletima.

Pored ovih pitanja, u koja su uloženi naši vrlo veliki napori sa ciljem, da se uputi rad tamo, pa da se nastavi i na druge strane, gdje ima zato mogućnosti, baš u godini sa kojom se rastajemo započeli smo razvijati nekoliko krupnih pitanja, bez kojih se nije moglo dalje ići.

Nastavak započetog

Početkom godine, sa kojom se rastajemo održali smo u Kninu skupštinu, koja je donijela odluku, da se u Kninu koncentriše sav ovaj rad, koji je u 1930 godini nije imao jednog stalnog centra, odakle bi se upućivali razni pravci rada.

Otinah poslije toga nastavilo se je sa dogovorima sa učiteljima i sveštenicima i prosvjećenijim seljacima, jer bez učitelja, sveštenika, i prosvjećenijeg seljaka nema spasa ni napretka selu. Pitanja kojima se moramo baviti nijesu tako jednostavna, da se mogu brzo i lako rješavati, ali nesumnjivo je, da su mnogo ozbiljnije počeli misliti, a pojedinci i baviti se sa kulturno-privrednim pitanjima i organizaci-

jama i tako se pomalo stiču saradnici u jednom velikom pokretu.

Prijatelji ovog pokreta dobili su jedan veliki oslonac, što ga Srpska kreditna zadruga, sa jednim lijepim kapitalom još iz predratnog doba, postala čisto zadružna ustanova, sa ciljem da olakšava organiziranje zadruge po selima.

Gledajući zapuštenost seoske omladine, u kojoj nema više starinskog duha, pa je u opasnosti, da se sve to više kvari, ostavljena sama sebi i raspuštena, veliku smo pažnju poklanjali seoskom sokolstvu, kao najprikladnijoj školi za seosku omladinu i ljudstva i općeg prosvjećivanja i pripremanja za razne vrste organizacija, pa su se seoske sokolske čete zalijetale prama Obrovcu, Kistanjama, Benkovcu — u raznim pravcima nastojalo se je da se izazove jedan opći plet. Ni ovo ne bi bilo moguće bez moralnih i materijalnih napora, koje je opća organizacija podnosila.

Našoj vidovdanskoj svečanosti na Kosovu, kao mjestu i danu, gdje se kod naše Lazarice obnavlja uspomena na naše najveće vrijednosti iz prošlosti i gdje se nastoje dati izrazi našoj narodnoj kulturi i prosvjećivosti glavni sadržaj davale su baš seoske sokolske čete iz Kninske Krajine, Petrova Polja i Kotara, kad su i seoska djeca i seoski momci kazivali svima, koji su ih vidjeli, što se s njima može postići sa jednim sistematskim radom. To su bili samo znaci u kom pravcu treba i dalje ići i što se može postići kad ima ljudi koji vaspitavaju narod. To je težak i često nezahvalan posao tim više kad sredstva nijesu izdavana i udešena prama našim prilikama. A mi ta sredstva moramo tražiti i zato smo mi doveli na vidovdansku svečanost poznatog narodnog pjevača i guslara g. Lazara Radoka ili jednog od najsavremenih narodnih radnika kao što je g. Steva Ivanić, koji je našim seljacima kazivao kako se oslobađa ropstva u kojem živimo radi kulturne i privredne zaostalosti i koje je isto tako teško kao i političko robovanje tuđinu, čiji su jaram počeli stresati za sebe i za svih nas Karadord i drugi narodni vojvode sa svojim seljacima.

Da dovedemo naše ljude u vezu sa najrazvijenijim predstavnicima rada u narodu, održali smo skupštinu, jednu od najljepših što smo ih ikad imali, i po vrijednosti ljudi i po odzivu iz raznih krajeva, na kojoj su gg. dr. Ivanić, dr. Konstantinović, dr. Šnajder i upoznali se i potakli na rad mnoge naše ljekare, učitelje, sveštenike, seljake, načelnike i druge društvene redove. Kao rezultat toga međusobnog poticanja javlja se pokretanje i osnivanje nekoliko zdravstvenih zadruga, preko kojih će se najbolje moći ostvariti mnogi važni zadaci u životu našeg naroda.

Jednu skupštinu seljaka povelj smo po Srbiji da vidi lijepe primjere kulture, koju po srbijanskim selima stvaraju seljaci sa svojom narodnom inteligencijom, i posljedice toga javljaju se ne samo u shvaćanju naših seljaka, koji su to vidjeli nego i njihovoj volji, da i sami učestvuju u sličnom radu po svojim selima. Ovo ima toliku vrijednost, da se već mnogi javljaju da na ljeto, kad svrše poljski radovi jedan veći broj ljudi iz naših krajeva obide svoju starinu i svoju napredniju braću, a nekoliko ponajboljih seljaka iz Srbije, da dođe u naše krajeve radi poticanja na živiji rad u privrednom, kulturnom, zdravstvenom napredovanju.

Sve one ustanove, koje su bile zamrle po našim selima, neke još od

prije rata, počeli smo okupljati i opso- s bljavati za rad i stvarati druge, gdje ih još nema, tako da dobijemo u svakom selu one organizacije, za koje ima uslova, pa da se naši razni krajevi i ljudi nađu u međusobnom radu, bez obzira na sve druge razlike, koje dijele ljude, a koje nikad ne smiju biti toliko jake, da odvrćaju pažnju od pitanja, od kojih zavisi opstanak i razvitak našeg naroda u ovim krajevima.

Dok „Matica“ i njen „Glas“ bude i okupljaju u prvim počecima, stvaraju smisao za rad i stvaraju osnovne preduslove za organizaciju, dotle „Privredni savez“ rukovodi zadružna postojanja, jer su ona najpodesnija sredstva i za naš razvitak, kao i svuda u svijetu, samo kad se pogode prave potrebe i nađu pravi ljudi, a „Zdravstveni savez“ navodi u naše krajeve ustanove, koje su im najpotrebitije i preko kojih će se ostvariti mnogi uslovi higijenskog i kulturnog života.

Pored ovih pitanja još uvijek čeka svoje ostvarenje Dački dom u Šbeniku, koji također ima veze sa ovim našim radom, i za koji su se skupljali pilozli i po našim siromašnim selima, jer i u njima se je osjećala potreba za ovake ustanove. Sa nešto više dobre volje i ovo bi se moglo početi ostvarivati i sa onim sredstvima, koje zato postoje, jer pored ovog dačkog doma, koji bi poticao i korist i mo-

gućnost ostvarenja, javili bi se sigurno i drugi u Spltu, Kninu ili još gdje prama potrebi.

Na sve strane čekaju važni zadaci, neke ustanove djeluju, neke čekaju na ljude, da ih povedu i ova godina treba da nam donese ostvarenje mnogih započetih radova i učvršćenje onih, koji se drže i pored vrlo teških vremena i prilika.

Dosada smo ostvarili jedan dio naših želja, ali prema našim velikim potrebama, to je vrlo malo, jer je posla mnogo a poslanika malo, pa i ako smo u Sjevernoj Dalmaciji stvorili jedan pokret, u kojem se odrazuju svi pravci narodnog rada, nova godina treba da nam donese mnogo više — na osnovu onoga što je dosada stvoreno.

Prvi smo poslije rata počeli stvarati Narodne domove i razne oblike kooperativnog značenja, prvi osnivati Domaćičke škole za naše seljanke i raznovrsne tečajeve i priredbe po našim selima, prvi osnivati Zdravstvene zadruge, koje su najvažnija ustanova kod našeg naroda i kod nas se je već formirao jedan stalni pravac rada u stvaranju naše kulture, u kojoj učestvuju mnogi ljudi iz naroda, razvijaju razne ustanove i izazivaju kod našeg svijeta inicijativu, koja je izgledala nevjerovatna, a koja je stvorila djela od stvarne vrijednosti.

L. M.

Важност млекарства код нас

(Анкета о млекарству у Новом Саду, 20. децембра 1931.)

Иницијативом удружења пољопривредника као Савеза пољопривредних удружења Дунавске бановине и Централног експортног савеза млекарских задруга у Новом Саду одржана је велика анкета о важности млекарства код нас. Овој важној анкети присуствовао је велики број представника млекарских задруга, затим велики број пољопривредника и интересаната, а и средњих пољопривредних рефераната и управника пољопривредних школа територије Дунавске бановине. Присуствовао је и народни посланик г. др. Милан Секулић.

Експозе г. Ст. Шкорића

Анкету је отворио у девет и по часова први подне приседним говором потпретседник Савеза пољопривредних удружења Дунавске бановине г. Душан Ковачевић, који је дао ријеч управнику Савеза млекарских задруга г. Стевану Шкорићу. Г. Шкорић дао је експозе о организацији млекарства у страним државама и потреби оснивања млекарства код нас. У своме реферату он је изнио статистичке податке о успјеху ове гране народног господарства на страни и о могућности унапређења код нас. Константовано је да вредност целокупне пшенице износи двије и по милијарде динара, док вредност млијека у нашој држави представља 2.600.000.000 динара. Према статистичким подацима било је код нас у 1930 години 1.168.590 крава музара, од којих се добива годишње 1.268.656.000 литара млијека. Затим од 4.800.000 комада оваца, које су дале годишње млијека 260 милијуна литара иде на 1.000.000 коза 150.000.000 литара млека. Према томе кравље млијеко поцијени од 1.50 динара представљало би вредност од 1.900.000.000 динара, овче по цијени од два динара литар представљало би вредност од 500.000.000 динара и најзад које по 1.50 динара

литар представљало би вредност од 225.000.000 динара. Према томе целокупан приход износио би 2 милијарда 625.000.000 динара. Код се узме у обзир да је у овој години био рекордан рнд пшенице, и да смо од овегодишњег рета пшенице добили 26.886.273 метарске центе, чија је вредност испод сто динара на сто килограма, вредност те пшенице представљала би предност од 2500.000.000 динара.

Ову паралелу г. Шкорић констатује и износи да се види да млијеко у нашој држави игра врло важну улогу у привредном програму и да на млијеко треба нарочита пажња да се обрати. Код таквог стања ствари није чудно што данас, услед неорганзованости млекарства у нашој држави, пропада годишње 6000.000.000 динара млека и његова вредност 600.000.000 динара. Према томе наш привредни биланс губи једну прилично велику своту. Осим тога услед неорганзованости млекарства има маса случајева где се племените краве продају за клање. Само у Дунавској бановини у неискоришћеном млеку пропада годишње 150 милијуна дн.

Млекарство у напредним државама

У своме реферату говорник констатује да се у напредним државама сточарство може једино развијати и подизати ако је и млекарство организовано. Код нас организација млекарства нема ни најосновнији програм.

У Њемачкој има око 4000 млекарских задруга. И пored свега тога у Њемачку се увози годишње око 13.000 вагона маслаца и око шест и по вагона сира у вредности од 13 милијарди динара. По најновијем програму у Њемачкој настоје повећати млијечност краве за 500 литара годишње, како не би ништа увозили.

У Чехословачкој млијеко прет-

ставља 4.500.000 чехословачких круна. Тамо држава помаже млекарске задруге субвенцијама, док за инвестиције даје разне дотације пољопривредним коморама и задружним савезима. За млекарство и контролу мужности Чехословачка је дала око 30 милијуна чехословачких круна. Осим тога прошле године чехословачка влада узела је премије за маслац и то 2.10 чехословачких круна по килограму за маслац, а за сир по једну чехословачку круну.

Мађарска је у прошлој години извезла око 110 вагона маслаца у вриједности 40 милијуна динара. Држава је такође дала обилну помоћ, од 200.000 пенса.

Аустријска влада је такође потпомогла развој млекарства.

Предлог г. Шкорића

Говорник затим говори исто тако и о развоју млекарства у Пољској и у другим напредним државама. На крају свога опширног реферата г. Шкорић подноси овај предлог анкети:

1 Да се млекарство организује на задружној основи и у селима подигну сабирни центри млијека, а у средиштима централне млекарске, у које би се из сабирница слао кајмак.

2 Да се изради нарочита закон и уредба о изради и продаји млијечних производа, о увођењу контролних станица и прегледу млијечне робе.

3 Од стране државе и бановина додијелити потребну помоћ како сабирним центрима тако и централним млекарима у савезу.

4 Привилегована Аграрна банка да отвори потребан кредит млекарским задругама и савезу уз повољне услове, а нарочито у почетку.

5 У Министарству пољопривреде и банској управи треба да постоје посебна одељења за пропаганду млекарства која ће споразумно радити са централним савезом.

6 Да држава једну своту од најмање пет милијуна динара стави на расположење за извозне премије маслаца тако да би се по једном килограму маслаца плаћало пет динара на име извозне премије.

7 Издавати потребне суме за пропаганду што веће потрошње млијека и млијечних производа и то путем филма, реклама и брошура, отварањем потребних млекарских ресторација, увођењем потребних млијечних kiosка на железничким станицама, продајом млијека у школама за вријеме одмора, увођењем потрошње млијека и млијечних производа у војсци.

8 Организовање потребних млекарских курсева за обуку мајстора млекара стварањем потребног кадра мужних инспектора и контролора, забранити отварање млекара људима без потребних квалификација, забранити продају млијечних производа по кућама. Водити строгу контролу у хигијенском погледу код појединих млекара, нехигијенске млекарске затварати, а у свим већим мјестима подизати градске млекарске за снабдевање чистим хигијенским млијеком.

Пошто је реферат г. Шкорића саслушан са највећом пажњом и примљен, узео је ријеч инжењер агрономије г. Душан Шајловић, бански савјетник, који је одржао једно предавање о развоју сточарства у вези са организацијом млекарства код нас.

Послије овога реферата отворена

је дискусија, у којој су узели учешћа: срески економ из Сријемске Митровице г. Тасић, г. Јанко Вукичевић, г. др. Милан Секулић, г. др. Руп, г. Веселински, управник Пољопривредне школе у Ади, г. Торосов, пољопривредни референт за срез врачарски, г. Веља Ненадовић, и г. Атанацковић, срески пољопривредни економ из Земуна.

Послије тога је изабран један нарочити одбор, који има да састави резолуцију и да је достави свима надлежним министарствима. Исто тако овај одбор има да ријеши и питање оснивања Савеза млекарских задруга за цијелу Југославију. Анкета је завршила рад у један сат по подне.

Здравствена задруга у Книну

Прије неког времена основана је у Книну Здравствена задруга. У управни одбор ушла су ова господа: Урош Покрајац, шеф катастарске управе, Никола Скелин, управитељ школе, Љубо Врцел, Рудолф Кнежек, чиновник, Мирко Покрајац, чиновник, Тома Шкорић, механичар Иле Синобад, посједник, Стево Сладић-Пријић, земљорадник, Ђуро Војводић, трговац, др. Вуко Јовановић, лекар. Осим одбора задруга ће имати по селима своје нарочите повјеренике, који ће до оснивања сеоских задружних одбора водити сав рад око сакупљања чланова. Одазив чланова досада је заиста веома добар, тако да се може мирне душе претпоставити да ће број чланова изнашати барем 1000. Кроз најскорије вријеме биће отворена задружна апотека и амбуланта, а најдаље до 15 I 1932 задруга ће имати и свога властитог лекара. Задружне просторије налазиће се у кући брата задругара Иле Синобада, насупрот Млекарској задрузи.

Почетком нове године започеће са радом једна од најкориснијих хуманих установа на задружној бази у Книну.

Овом установом Книн много добива, а нарочито сељачке масе квинског краја Книнска општина увидјела је огромну корист, коју ова установа народу донаша, те је одредила задрузи мјесечну припомоћ од 1000 дин. Доиста служи на част квинској општини овакво разумијевање народних потреба у данашњој економској кризи и њеној тежњи да што боље подупре ову здраву идеју. Да би изашла усусрет и најсиромашнијем сељаку, да постане чланом задруге и искористила њене благодати, задруга је одредила да чланарина изнаша само 5 динара мјесечно. Осим улога, од 30 динара, који ће се моћи улаћивати и у оброцима, не ће бити никаквих других новчаних доприноса.

Тиме је доста дана могућност сваком сиромашу, да се упише и искористи благодати здравствене задруге. Задруга ће давати својим члановима могућност много јевтинијег лијечења и снабдјевања лијекова. Осим тога задружни лекар биће у непрестаном контакту са селом, те ће његова помоћ бити много бржа, а народ наш каже: брза помоћ, двострука је помоћ. Умољавамо свакога онога, који се интересује за здравствено-задругарски рад, да се обрати на било којег члана одбора, који ће му дати тачна упутства.

Сваки члан одбора има код себе приступнице за чланство, те се

умољавају, да их затраже сви они, који желе да постану задругари.

Наступајући православни божићни благодани нека прођу у знаку сакупљања чланова за здравствену задругу.

Стога се умољавају гг. свештеници, учитељи и сви они који ће пригодом благодана доћи у везу са селом, да предоче народу, које ће користити имати од здравств. задруге.

Умољавамо нарочито гг. свештенике, да пригодом божићне проповиједи спомену наш покрет и објасне овај начин организовања самопомоћи, јер народ наш каже: помови се сам, пак ће ти и Бог помоћи.

Одбор

Bansko vijeće

Prijedlog da se unište komun. šume

Na prošlom zasjedanju banskog vijeća primorske banovine podastro je novi banski vijećnik g. Miho Jerinić pedesetak raznih prijedloga. Između ostaloga predlaže traži, da se seljacima razdijele komunalne šume u šibenskom srezu. On to motivira time, „što su seljaci, nemajući vlastite šume izloženi napasti, da za svoj račun a bez dozvole vlasti sijeku općinsku šumu, da prehrane sebe i svoju obitelj“. Po našem mišljenju razdioba komunalnih šuma među seljake bilo bi najbolje sredstvo, da se šume brzo unište, a seljacima ne pomogne. U šibenskom srezu nema mnogo komunalnih šuma. Dozvoliti, da se i ono malo, što je ima, jednostavno sasiječe, bio bi neoprostiv grijeh. Ali ni seljacima ne bi mnogo koristila ta razdioba, jer te šume nema mnogo i jer bi svoje malene dijelove seljaci brzo posjekli. Tako bi seljaci kroz malo vremena ostali i bez šume i bez trajnije pomoći. Mi priznajemo, da je goli život ljudi važniji od šume. Ali pitamo, postoji li još koje sredstvo, da se ovom svijetu pomogne, osim sječe te šume? Ako ne postoji, onda će seljaku i ta šuma malo koristiti, jer će je brzo prodati i opet neće imati što jesti. Međutim mi smatramo, da postoje druga i bolja sredstva. Neka je predložio sam g. J., a ima ih još. Za njima treba posegnuti, a komunalne šume treba ostaviti na miru.

Ovom prilikom osvrnućemo se na još neke prijedloge, čije je provođenje, u današnjim prilikama, potpuno nepotrebno i štetno. Tu je, u prvom redu, povećana pomoć za osnivanje muzičke škole u Šibeniku i otkup „umjetničkih“ slika Lučića i Popovića za banovinsku galeriju slika u Splitu. Naše je skromno mišljenje, da bi bila najveća budalaština i krvava ironija trošiti novce za osnivanje muzičke škole i kupovanje slika danas, kada ljudi nemaju ni pure, kada se kajiš steže na posljednju rupu. Muzička škola nije Šibeniku ni inače potrebna, a danas pogotovo, a banovinska galerija slika suvišan je luksuz. Svijetu je danas potrebna pura, a ne slike i muzičke škole. — Najzanimljiviji je, svakako, prijedlog o gradnji električnog tramvaja od Splita do Šibenika uzduž morske obale. Mi ne znamo bi li se taj tramvaj gradio za to, da banovinski vijećnici iz Šibenika ugodniju odu do Splita, ili radi čega drugoga. Sigurno jeste, da je taj tramvaj apsolutno nepotreban, da za njegovu gradnju nema novaca i da bi, kada bi novaca i bilo, ta pruga bila posve nerentabilna. — Nije ni malo sretnija ideja o gradnji centralnog vinarskog podruma u Šibeniku. Nažalost, ideju

o forsiranju osnivanja vinarskih zadruga i podizanju podruma zastupaju i mnogi drugi, pa i neki tobožnji stručnjaci. Svi očekuju, da će se kriza vina odstraniti vinarskim zadrugama. A ništa pogrešnijega od toga nema! To tvrditi, znači ne znati, šta je uzrok današnje vinske krize. Mi smo u „Glasu“ (br. 108), baš povodom sličnog ljetosnog prijedloga g. J u „Jadranskoj pošti“ i odluke šben. općin. vijeća o gradnji toga podruma, donijeli članak, u kojemu je nedvojbeno izneseno i dokazano, da gradnja vinarskog podruma u Šibeniku nema nikakvog smisla, da bi to bila suva šteta i propast milijuna u to uloženi. Sada se nećemo na to vraćati. Tek ćemo iznijeti jedan primjer: Alžira i Francuske. Ove zemlje imaju vinarske zadruge i odlično uređene vinarske podruma, pa ipak se francuska vina prodaju po 7.50 do 8 franaka po hektolitr i stepenu (oko 17—18 din), isto toliko alžirska kurantna vina, a bijela bolja alžirska vina po 8—8.50 franaka po hektolitr i stepenu (novembarske cijene). To znači hektolitar oko 230-240 Dinara! Šta nam tu, dakle, mogu pomoći zadruge i podrumi?! — O ukidanju izvozne premije na vino bilo je

u našoj javnosti dosta govora. Mišljenja su o njezinoj korisnosti podijeljena. Sudeći po našem izvozu vina, ona nije mnogo koristila. Ali nije ni štetovala. Stoji jedno: da bi ukidanjem izvozne premije naša trgovina vinom gubila. Ne mnogo, ali bi ipak gubila. Ukidanjem te premije ne bi dakle nikako bilo korisno. Međutim prijedlog g. J., da se mjesto te izvozne premije uvede vinarsko-seljačka premija od jednog din. po litri u korist vinogradara producenata, sasvim je loš. On bi, ako bi se prihvatio, još više pojačao krizu vina. Predlažeč je mogao lako izračunati, da ta nova premija znači opterećenje budžeta za 400 milijuna dinara. Odakle te pare? Ali i ne obzirući se na finansijsku neprovedivost, taj je prijedlog štetan baš sa gledišta vinogradara i on bi proizveo protivno od onoga, što predlažeč sam želi. Dati premiju, znači povećati proizvodnju, povećati proizvodnju, znači smanjiti cijenu; smanjiti cijenu, znači pogoršati krizu vina i vinogradara. Dolsta, još se nije nikada predlagalo davanje premija za proizvodnju one robe, koja se već proizvodi u tolikim količinama, da se ne može prodati!

Pisma iz naroda

Jedno čudno naređenje. — Nedavno u našoj varošci nekom dobrom i čestitom pravoslavcu imala se da vjenča kćer. Kum pri tome vjenčanju imao je da bude stari prijatelj njezinih roditelja, koji je kumovao i njezinoj starijoj sestri, a prošle godine i njezinu bratu, te je njezin otac smatrao sasvim prirodnim da njegov stari prijatelj, i ovoga puta bude kumom pri vjenčanju njegove kćeri. — I ne sluteći za ništa, svatovi stignu u crkvu i stanu propisno pred oltar. Ali dotični paroh, znajući da je nevjestini kum rimokatolik, upozori ga da on kao takav nikako ne može da kumuje, navodeći da je to najstrožije zabranjeno od strane crkvene vlasti. Taj zahtjev sveštenikov izazvao je ne samo opravdano iznenađenje, nego i pravo zaprepašćenje i negodovanje među prisutnima, te je sveštenik, e da sebe opravda, pročitao prisutnima dotično naređenje nadležne svoje crkvene vlasti. — Vjenčanje je obavljeno, jer je nesudeni kum, inače vrlo razborita i najuglednija ličnost u varoši, svoje mjesto ustupio pravoslavcu.

Nakon vjenčanja povel se riječ o svemu tome. Stari će kum svom starijem prijatelju tim povodom: „Dragi moj prijatelju, vašu sam crkvu baš najviše poštovao radi toga, jer nije rastavljala prijatelja od prijatelja, brata od brata kao naša (rimokatolička), niti e eto do sada ometala kumovanje između moje i tvoje kuće. Niti znam šta se ovo danas dogodilo. Ali neka je Bogu slava, i naša uzajamna ljubav i naše uzajamno poštovanje ostaće i unaprijed kao i do danas!“

Taj je slučaj još predmet razgovora u mjestu, i sas dotično naređenje svl. Arhijerejskog sinoda svetosavske naše crkve svijug iznenađuje, osobito u krajevima gdje smo sa našom braćom rimokatoličke crkve ispremješani. Možda je to odgovor na sličan zahtjev rimokatoličke crkve. Ali mi se na rimokatoličku crkvu u tome ne treba da ugledamo, ako želimo da slijedimo stopama Hristovim. Rimokatolička crkva ne bi trebalo da bude regulator naređenja naših crkvenih vlasti, jer je duh Svetosavske naše crkve u tome

oprečan duhu neslavenske — latinske crkve. Inače ne znamo kako da shvatimo navedeni primjer — i slučaj što Nj. Sv. Patrijarh naše Svetosavske crkve tu skoro šalje svoj oblati obol za gradnju jedne — džamije.

S. 1 XII 1931.

Pravoslavni.

† Марија Кнежевић

Упоредо с последњим лишћем гасио се њен живот, полако, нечујно, док нас 5-тог децембра није напупустила.

Њена смрт, значи још један растанак с тим покољењем теобног живота, а ипак снажним и плодним. Њихов живот значајно је савладање запрека, њихове кретање биле су тврде, изведене снажном вољом, њихова искреност имала је вриједност заклетве. Они нису били латинизирани. И ти творци онога што је здраво у нашој раси не улазе у историју.

Није историјска личност ни Марија Кнежевић. Али није ни банална личност: она има своју историју, испуњен живот, и њено памћење није било испуњено једнако свим детаљима које би стално препричавала. Њен круг вредности није био описан хоризонтом торња њене цркве, за њу је постојао духовни свијет. Јер само такав свијет могао је постепено да улива све већи мир и благодат у њену старост, уместо да је раздражује.

Таква благодат, највиша душевна врлина, била је одлика и њеног човека, Андрије, упокојеног прве године рата, кад није могао да га попраати топли некролог. Јер такав човек, четрнаесте, није имао готово ни право на живот, а камо ли да се износи његов национални рад на политичком пољу.

Али та благодат није значила слабост.

Андрија Кнежевић подржан увјек својом другарицом, био је организатор и отпремач добровољаца за херцеговачки устанак, јер је Обровац био једно зборно мјесто. Та благодат није произлазила из слабо-

сти, него из проширења свог ја: не гледати само себе, или боље, видјети у себи и друге. То мора да буде лозинка свега што мисли. Не бити обузет собом, испунити живот радом, да би створили једно сјећање — пуно радости, да би такво сјећање оставили за собом. Хтио бих да успомена на мене никад не изиђе пред моје пријатеље, а да не изазове сузу од узбуђења у њиховим очима и осмијех на њиховим уснама и — то је, најкраће речено, живот наших

старих. То је и живот Марије Кнежевић.

Као што је живјела пуна обзира, тако је и умрла, не давши ни својим ни најближима, дјеци, унуцама и праунуцама, — да осјете или да чују њене тужбе или њену жалост. И док су њени кршни Билишанци носили своју добру „сиротињску мајку“ — ми смо јој, скупа са свима који су је познавали, зажелели.

Почивала у миру!

Обровац, 15 децембра 1931.

Narodno gospodarstvo

Pčeliniji moljac

Pčelinji moljac ili metilj smatra se najvećim neprijateljem pčelinjeg roda. Njih ima u glavnom dvije vrste: malih i velikih moljaca. Pčelinji moljci su noćni leptiri, koji letaju i idu na posao istom kad se smrkne. Pred večer letaju oko ulišta i traže zgodno mjesto krcz koje će se uvući u ulište. Uvlače se kroz leto, vrata ispod poklopa ili bilo kroz koju pukotinu, pa u ulištu snesu bezbroj malih jajašca. Iz jajašca izlegu se crvici pčelinijeg moljca. Oni napadaju na stara saća s peludom, ali kad nema više tih, ne štete ni one s plodom, pa ni one s medom. Saća izgrizu i i rešetaju, a pri tome isprepletu ih paučinom tako, da i pčele u njima uginu.

Kako da očuvamo pčele od moljca? — Jaki i zdravi pčelac brani se od životinjskih neprijatelja sam, pa tako i od moljca. Zazira moljca podležu najlakše slabi pčelci. Obranu od moljca olakšamo jakim a pogotovo slabom pčelcu, ako pri gradnji ili kupovanju ulišta pazimo da poklopci i vrata dobro zatvaraju. Da ne propustimo nastale pukotine dobro zatvoriti. Nadalje da u ulištu ne stavljamo više saća nego li mu je potreba. Konačno da saća smještavamo tako, da se oko njih mogu pčele slobodno kretati. Jer kamo ne može da d de pčela, tamo se uvlači moljac.

Slabe pčelce sprajamo skupa, pa ako je pčelac postao jak, odgajamo mu drugu maticu.

Pošto se na dnu ulišta najlakše ugnijezdi moljac i tu snese jaja, potrebno je svako 14—16 dana dno ulišta strugačem dobro izčistiti.

U slučaju da pčelac ugiđe, treba odmah mrtve pčele odstraniti, a zdravo saće, u koliko je to potrebno, razdijeliti po drugim ulištima. Ne učini li se to, kroz kratko će vrijeme moljac zaraziti propelo ulište i u njemu će nakotiti silesija štetnika, koji će ugroziti i ostala ulišta. Ako se je moljac u propalu ulištu već ugnijezdio, tada se mora ulište dobro zakaditi sumporom, a zatim vrata i sve otvore dobro zatvoriti i zamazati glinom. Nakon 5 do 6 dana ponovi se sumporanje da se ponište crvici koji se kasnije izlegu. Jer kađenjem sumporom mogu se uništiti samo crvici, a nikada jajašca od metilja. Nakon opetovanog sumporanja ulište se isprazni i opere lužinom, a saće, u koliko ga nisu uništili crvici moljca, prokuha se.

Prazna saća objese se u podkrovlju ili se spremne na mjesto gdje ima dovoljno propuha. Pri vješanju saća pazi se da je saće jedno od drugoga udaljeno barem 1 cm. Saća se mogu spremiti u ormar ili sanduk, u koja se stavi malo smolnog drva, malo duhana ili buhača. Ako se saće sprema u sanduk ili ormar, tada je potrebno, da se zakadi sumporom. U ormare ili sanduke koji dobro ne

zatvaraju ili imaju pukotine, ne smije se saće pospremati, a osobito ne smiju ostati nemarao pospremljeni preko proljeća.

Polj. vjesnik.

Обрада пјесковитих њива за прољетње усјеве

Све оне културе, од којих се сјеме сије у прољеће називамо јарим усјевима. Према начину обраде и употребе, оне могу бити окопавине, стрњине и пишно биље.

На живоме пијеску већина окопавина се сади послје ражи, зато им је јесења обрада скоро једвака. У прољетњој обради има разлике и ове диктују вегетациони услови појединих култура.

Ради лакшег разумјевања најбоље је кад ово објавимо са једним примјером. Узмимо кромпир као најубочијашњу културу на живом пијеску. Какову обраду треба под њега дати? Прије свега не смје се пропустити заоравање стрњике по жетви ражи, на 12 цм. дубине, крајем јула мјесеца. Орање се има поваљати. Мјесеца новембра, када пољопривредник има најмање посла, има да се изврши јесење орање у дубини од 20 цм. Јесење орање не треба ваљати.

У прољеће друге половине марта њива се не смје орати него само дрљати па садити на 12 цм дубине. Ако је њиву обузела зубача, — пиревина ова се у порасту може спречити само тањирастим ваљком, а не дрљачом. Познијим прашењем и огртањем зубача се потпуно утре. На боље пескуше не сади се само кромпир него и кукуруз, а и бостан. И за ове је окопавине јесења припрема земљишта иста као и за кромпир. А пошто се ове културе саде у другој половини априла, до ког времена и пијесак затрави, мора се с јесени узорана њива прије сађења обрадити тањирастим ваљком. А да вјетар не би пијесак покретао и односио има се добро што тежим ваљком поваљати прије шпартања и сађења.

Када је бољег квалитета (црни пијесак) онда се може са тањирачом два пута прећи, и то једаред у марту а други пут пред сађење у априлу. Оваквим се радом потпуно уништава травулина а нарочито зубача.

Од десетак сам пољопривредника већ питан за савјет дали се смје на пијеску под окопавине дати дубоко јесење орање од 25 цм. Поуздано велим да смје, али само сваке четврте године и то под окопавине, а под стрњике никако.

Ни она се њива не смје дубоким јесењим орањем орати, чија је ораница плитка а здравица бијели пијесак. Код оваких њива, подубљивањем се може ораница јачати само постепено са 1-2 см. и то искључиво под окопавине.

Често је, на много пута и диску-

сије вриједно питање, када и како треба пјесковите њиве љубити са стајским љубретом. На ово је прецизан одговор, да под јаре усјеве љубре треба јесењим орањем заорати и то на 18-20 см. дубине.

Кад под окопавине желимо дати љубре, онда се њива има овако обрадити: у јулу обавимо заоравање стрњике предусјева, у новембру изнесемо љубре и ово одмах на 18 см дубине заоремо. — Ваљати није потребно, јер ће зимски талози довољно земљу да абију.

У прољеће њива се има прије сјетве само да дрља или тањира. Овакова је обрада и за пишно биље.

Када њиву за окопавине желимо дубоким јесењим орањем од 25 цм. припремити, тада се љубре разбаца на стрњку па се ово у августу на 12 см. дубине заоре и са ваљком абије. У новембру пак, оремо на 25 цм. дубине.

С прољећа прије сађења само дрљамо или тањирамо.

Осим употребе стајског љубрета пијесак се љубри и вјештачким гнојивом. Ово се има увјек, било под окопавине било под друге јаре усјеве увјек да распе на јесење орање у фебруару. Позније расипање није за препоруку, јер прољетњи вјетрови знају пијесак да односе те тиме спрјече раставање овога, него га се пијеском односе. А. Морж

Помоћ у превозу хране

Centralni narodni odbor Crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije pod Br. 10.660 od 15 decembra 1931 godine uputilo je ovaj raspis Oblasnim narodnim odborima Crvenog krsta:

U pogledu besplatnog prevoza hrane na državnim željeznicama koju bi privatnici iz pasivnih i od suše postradalih krajeva kupovali, koja je akcija odlukom Komiteta ministara od 9. ov. m. također povjerena Centralnom narodnom odboru Crvenog krsta, Pretsjedništvo ministarskog saveta uputilo je danas banskim upravama u Zagrebu, Splitu, Banja Luci, Cetinju i Sarajevu narednje slijedeće sadržine:

1 Povlasticu za besplatan podvoz hrane mogu tražiti jednom molbom najmanje onoliko lica, da ukupna količina hrane koja je potrebna za njihovu prehranu iznese približno 10 ili 15 hiljada kilograma, kako bi se hrana za sva lica po jednoj molbi prenijela jednim vagonom. Radi toga molba treba da bude u vidu spiska i da sadrži slijedeće podatke: 1 ime i prezime molioca; 2 dokle će trajati hrana koju molilac ima; 3 broj članova porodice svakog molioca; 4 koliko mu je hrana neophodna potrebna do nove ljetine; 5 pri potpisu molbe svi molioци дају изјаву, да за поднијете податке јамче морално и материјално и истинитост података као и истинитост потписа молитеља потврду општинска власт и мјесни одбор Crvenog krsta, ако овога има у мјесту. Najzad, sve ovo ima ovjeriti i nadležni sreski načelnik, коме se molba i predaje.

U molbi se mora označiti željeznička stanica na koju treba uputiti hranu. Hrana od strane Centralnog narodnog odbora Crvenog krsta upućivaće se uvijek na adresu mjesnog narodnog odbora Crvenog krsta mjesta odakle su molioци.

Radi bržeg snabdjevanja oskudnih u hrani, primljene molbe sreski načelnici upućivaće neposredno Centralnom narodnom odboru Crvenog krsta Beograd, Simina ulica br. 19.

2 Pošto će se o kupovini hrane (u ovom slučaju samo kukuruza) kao

i o njenoj besplatnoj pošiljci starati Centralni narodni odbor Crvenog krsta, to će molioци pri predaji svoje molbe sreskom načelniku, predavati ovome i potrebnu sumu novca za kupovinu hrane, koju će ovaj odmah poslati Centralnom narodnom odboru Crvenog krsta. U tom cilju Crveni krst poslaće svima sreskim načelnicima potreban broj uplatnica svoga čekovnog računa kod Poštanske štedionice.

Na uplatnici stavice se uvijek broj sreskog načelstva pod kojim je molba upućena.

3 Pošto cijena zdravom i sušenom kukuruza varira za danas između 70 i 75 dinara za sto kilograma, to će molioци za trebovanu hranu po svojoj molbi plaćati za svaki kilograma po 75 para din, a u koliko bi se hrana nabavila po jeftinijoj cijeni, višak položenog novca povratice se molioцима preko sreskog načelstva.

Po ovoj cijeni kukuruz će se upućivati rinfuz (bez džakova). Ako bi molioци željeli da im se hrana pošalje u džakovima, onda pored gornje cijene položice još 689 din. za svaki džak i u tom slučaju džakovi ostaju njihova svojina. Jedan džak zahvata 70 kilogr

4 Pošto je ova povlastica ograničena na određeni broj vagona od koga je kontigenta vašoj banovini dodeljeno 300 vagona za besplatan podvoz, to će ovoj broj sporazumno sa tamošnjim Oblasnim odborom Crvenog krsta raspodijeliti na srezove prema njihovoj stvarnoj potrebi, i tu raspodjelu saopštiti sreskim načelnicima koji će dodijeliti im broj vagona također sporazumno sa odborima Crvenog krsta njihovog sjedišta, raspodijeliti na opštine opet prema njihovoj stvarnoj potrebi.

O izvršenoj raspodjeli sreski načelnici izvjestiće najhitnije svoje banske uprave, a ove će cjelokupan raspored u njihovoj banovini saopštiti hitno i neposredno Centralnom narodnom odboru Crvenog krsta.

Izvjestavajući vas o prednjem molimo da o ovome najhitnije obavijestite sve mjesne narodne odbore Crvenog krsta u vašoj oblasti, kako bi sa svoje strane bili spremni da svoju pomoć i saradnju u ovoj akciji pruže u potpunosti.

Popust na željeznicama za prevoz hrane u pasivne krajeve

Na pitanje koje je bilo upućeno ko i na koji način uživa popust za prevoz hrane željeznicom u krajevima postradale usljed suše i drugih elementarnih pogodja, Ministarstvo saobraćaja - Generalna direkcija u Beogradu pod G. D. Br. 83469-31 od 5 novembra ov. god., dalo je ova. odgovor:

Pošto je akcija za prehranu stanovništva u pasivnim krajevima povjerena Crvenom krstu, to je gospodin Ministar saobraćaja odobrio, da se pošiljke ljudske i stočne hrane koju bude Crveni krst slao u pasivne krajeve, prevoze željeznicom besplatno. Zato se ostalim ustanovama za istu akciju ne može odobriti nikakav dopust pri prevozu hrane željeznicom.

Zbog toga preporučujemo onim zadrugama i drugim narodnim ustanovama, u čijim mjestima ne postoji mjesni odbor Crvenog krsta, da ga dogovorno sa školskim, opštinskim i drugim predstavnicima vlasti obrazuju u svome mjestu, te da u slučaju potrebe za ljudsku i stočnu hranu, za njen prevoz traže odobrenje preko Mjesnog odbora Crvenog krsta, obraćajući se molbom banovinskom kao oblasnom odboru, te da on izdejstvuje za prevoz hrane besplatnu vožnju željeznicom.

Vlasnik za „Privredno-kulturnu maticu za Sj. Dalmaciju“ Dr. Ivan Grgić. Za uredništvo i štampu odgovara N. Čikato Štampa Nove štamparije i tiskarnice.